

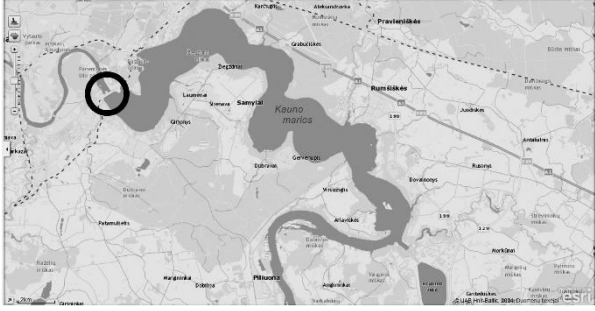
GEOGRAFIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROS DALIES KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA

Maksimalus įvertinimas – 60 taškų.

Toliau pateikiami klausimų atsakymai. Žvaigždute (*) pažymėtų klausimų atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1		19	
1 *	<ul style="list-style-type: none"> • Panaikinti muitai tarp valstybių narių. • Bendra muitų tarifų sistema prekėms, įvežamoms iš EEB nepriklausančių šalių. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Laisvas asmenų judėjimas. • Laisvas prekių judėjimas. • Laisvas paslaugų judėjimas. • Laisvas kapitalo judėjimas. 	4 3 2 1 0	Už teisingai nurodytas keturias pozicijas. Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Buvo nustatytos vizų teikimo ir prieglobsčio taisyklės. • Buvo atsisakyta vidaus sienų kontrolės. 	1 0	Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Islandija. • Norvegija. • Šveicarija. • Lichtenšteinas. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
5 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kadangi mažėja dirbančių gyventojų skaičius, surenkama mažiau pajamų iš mokesčių. / Gali mažėti BVP, todėl vyriausybės negalės daugiau investuoti į infrastruktūros plėtrą / naujas technologijas / švietimą. • Kadangi darbingo amžiaus gyventojų skaičius mažėja, gali trūkti darbuotojų naujoms įmonėms steigti ir esamų įmonių plėtrai. • Darbo jėgos trūkumas gali skatinti imigraciją ir su tuo susijusių socialinių problemų aštrėjimą. • Mažesnė dirbančiųjų žmonių dalis turės išlaikyti vis didesnę pensinio amžiaus žmonių dalį, dides mokesčiai, nepasitenkinimas. 	2 1 0	Už teisingą atsakymą, kuriame nurodomas tam tikras gyventojų struktūros pokyčių ir poveikio ekonomikai ryšys. Už teisingai nurodytą poveikį be paaiškinimo: pvz., ES šalyje mažės darbuotojų / daugiau gyventojų gaus pensiją ir nedirbs / ekonomika augs lėčiau / mažės BVP ir pan. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
6 *	<p><i>Problemos:</i></p> <p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neišspręstas dvišalis konfliktas su Kipru / Graikija. • Turkija geografiškai yra išsidėsčiusi dviejuose žemynuose – Europoje ir Azijoje. • Žmogaus teisių apsauga Turkijoje vis dar nepasiekė ES efektyvumo standarto. 	8 7–1 0	Už teisingai nurodytas po dvi problemas ir grėsmes bei pateiktus keturis naudos pavyzdžius. Už teisingai nurodytą problemą arba grėsmę, pateiktą naudos pavyzdį skiriama po 1 tašką. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

	<ul style="list-style-type: none"> • Turkijoje dabartinė tautinių mažumų teisių apsaugos sistema nėra pakankama ir dar neatitinka ES taikomų teisių apsaugos standartų. / Turkijoje kyla problemų dėl kurdų tautinės mažumos (kuri sudaro iki 25 proc. piliečių), puoselėjančios tikslus atsijungti nuo Turkijos ir sukurti nepriklausomą Kurdistaną valstybę. • Trūkumai pagrindinėse kovos su korupcija srityse. <p><i>Grėsmės:</i> <i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Turkijai įstojus į Europos Sąjungą, išorinės ES sienos nusitęstų iki Irano, Sirijos ir kitų šalių, kuriose dažni kariniai konfliktai / tvyro geopolitinė įtampa. • Kultūriniu požiūriu Turkija yra musulmoniška šalis, o ES, kurioje dauguma gyventojų išpažįsta krikščionybę, galima agresyvi islamizacijos plėtra. • Turkiją priėmus į ES, padidėtų turkų imigracija į Vakarų Europos šalis, todėl padidėtų nedarbas, nusikalstamumas, imigrantai taptų reikšminga politine jėga. • Turkija yra ekonomiškai besivystanti šalis, todėl tapusi ES nare turėtų gauti ekonominę paramą. <p><i>Pavyzdžiai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dėl savo geografinės padėties Turkija galėtų būti naudinga, ES plėtojant prekybinius ryšius su Vakarų Azijos šalimis. • Tapusi ES nare, Turkija būtų saugaus dujų ir naftos tiekimo garantas. Dėl ES plėtros Europa darosi saugesnė ir turtingesnė. • Prasiplėstų ES bendroji rinka. • Daugiau ES gyventojų. / Daugiau darbo jėgos. • Daugiau galimybių keliauti ir poilsiauti Turkijoje. • Pramonės perkėlimas į Turkiją. / Daugiau galimybių plėtoti verslą. 		
2		15	
1	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rajono savivaldybę, kurioje yra Kauno marios / tvenkinys. • Reljefą. • Kauno marių / tvenkinio vandens lygio absoliutųjį aukštį. • Kauno marių / tvenkinio plotą. • Kauno marių / tvenkinio ilgį. • Kauno marių / tvenkinio plotį. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

2		1 0	Už teisingai pažymėtą Kauno Algirdo Brazausko hidroelektrinės vietą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pratekančio vandens kiekio / upės debito. • Aukščių skirtumų prieš turbiną ir už jos. / Patvankos aukščio. • Upės srovės greičio. 	2 1 0	Už teisingai nurodytus 2 veiksnius. Už teisingai nurodytą 1 veiksnį. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4 *	<p><i>Už:</i></p> <p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gaminant hidroenergią, išvengiama atmosferos taršos ir su tuo susijusios klimato kaitos. • Elektros gamybos savikaina yra mažesnė negu šiluminėje elektrinėje, nes naudojamas beveik nemokamas kuras. • Prie tvenkinių susidaro sąlygos turizmo ir rekreacijos plėtrai, papildomiems verslams. • Galimybė valdyti potvynius. • Tvenkiniai gelbsti upes per sausras, jie panaudojami upių vandeningumui padidinti, jų vandeniui galima maitinti kitas upes. • Pagerėja sąlygos laivybai, aprūpinimas vandeniui. • Senų vandens malūnų, jų užtvankų griuvėsių atstatymas (kultūros ir technikos paveldo puoselėjimas). • Sumažėja priklausomybė nuo iškastinio kuro importo. <p><i>Prieš:</i></p> <p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Įrengus užtvankas, užlietose teritorijose sunaikinamas saugomas kraštovaizdis su daugybe unikalių geologinių, geomorfologinių, hidrografinių ir kitų gamtos elementų, sunaikinami ar pažeidžiami gamtos paminklai (gamtos paveldo objektai). / Užliejami dirbami laukai, pievos, ganyklos. • Padaroma nepataisoma žala Lietuvos istoriniam, archeologiniam ir urbanistiniam paveldui. • Iš užliejamos teritorijos reikia iškeldinti gyventojus. • Užtvankos ir dėl jų atsiradę tvenkiniai sudaro poveikių grandinę fiziniams ir biologiniams gamtos komponentams. Užtveriami žuvų migracijos keliai (nors iš dalies tai gali būti kompensuojama statomais žuvitakiais), nykstančių paukščių bei vabzdžių buveinės sunaikinamos negrįžtamai ir jokiomis biotechninėmis priemonėmis jų negalima atkurti. 	6 5–1 0	Už teisingai nurodytus po 3 „už“ ir „prieš“ argumentus. Už teisingai nurodytą „už“ arba „prieš“ argumentą skiriama po 1 tašką. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tvenkiniai anksčiau ar vėliau užnešami dumbliu ir nebegali būti naudojami nei hidroenergjai gaminti, nei potvynių prevencijai. • Brangi HE statyba. 		
5	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Saulės energija. • Biokuras. • Vėjo energija. • Geoterminė energija. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
6	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Suskystintųjų dujų terminalas. • Lietuvos–Lenkijos elektros tinklų jungtis „LitPolLink“. • Lietuvos–Švedijos elektros tinklų jungtis „NordBalt“. • Alternatyvūs energijos šaltiniai – saulės elektrinės / vėjo elektrinės. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3		12	
1 *	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Yra Vidurio Lietuvoje. • Yra Nevėžio žemumoje. / Yra Vidurio Lietuvos žemumoje. • Įsikūrusi į šiaurę nuo Kauno / Kauno apskrityje. • Šiaurėje ribojasi su Panevėžio ir Radviliškio rajonų savivaldybėmis. / Rytuose ribojasi su Ukmergės rajono savivaldybe. / Pietryčiuose ribojasi su Jonavos rajono savivaldybe. / Pietuose ribojasi su Kauno rajono savivaldybe. / Vakaruose ribojasi su Raseinių rajono savivaldybe. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2 *	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kėdainių rajono savivaldybės teritoriją kerta svarbūs tranzitiniai keliai – „Via Baltica“ ir magistralė Vilnius–Kaunas–Klaipėda. • Gerai išplėtoti krašto keliai Panevėžio, Šiaulių, Ukmergės ir Kauno link. Galimybė plėtoti paslaugas pakelėse: degalinės, kavinės, trumpalaikio poilsio ar nakvynės paslaugos. • Miesto pramonės zonoje įsikūrusi Kėdainių LEZ. • Per savivaldybės teritoriją eina geležinkelio linija. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3	<i>Kėdainių miesto dalis:</i> Pietrytinėje. / Pietinėje. <i>Pramonės šaka:</i> Chemijos pramonė. <i>Reikšmė žemės ūkiui:</i> Gaminamos fosfatinės trąšos, skirtos dirvožemiui atkurti ir jo derlingumui didinti.	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4 *	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Biotechnologijų pramonė. • Lazerių pramonė. • Informacinės technologijos (IT). 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.

5 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sukurti palankią mokestinę bazę. • Skatinti užsienio šalių kapitalo investicijas. • Ieškoti naujų rinkų produkcijai realizuoti. • Skatinti pramonės plėtrą regionuose. • Kurti technologinius parkus. / Plėtoti inovacijas. • Įgyvendinti žiedinės ekonomikos modelį. 	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4		14	
1 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Per pastaruosius 40 metų nė karto nebuvo neigiamo temperatūros nuokrypio. • Globali temperatūra nuo 1940 m. iki 1980 m. kintanti. • Nuo XX a. pradžios oro temperatūra pakilo apie 1 °C. • Šalčiausias laikotarpis maždaug 1901–1920 m. • Šilčiausias laikotarpis maždaug 2000–2020 m. • Nuo 1980 m. oro temperatūra kyla sparčiausiai. • Iki 1940 m. oro temperatūros nuokrypiai buvo neigiami. • Per nagrinėjamą laikotarpį anglies dioksido kiekis atmosferoje didėjo. • Nuo 1960 m. anglies dioksido kiekis atmosferoje didėja sparčiau negu iki 1960 m. 	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
2	Pramonės sektoriuje.	1 0	Už teisingą atsakymą. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
3 *	<p><i>Iškastinio kuro naudojimas:</i></p> <p>Deginant iškastinį kurą, išsiskiria daugiau kaip pusė viso šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, dėl to stiprėja šiltnamio efektas.</p> <p><i>Žemės ūkio plėtra:</i></p> <p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žemės ūkio technika naudoja iškastinį kurą, iškastinis kuras naudojamas trąšoms ir pesticidams gaminti. • Dėl besiplečiančios maisto pramonės / didėjančios mėsos, pieno ir ryžių gamybos didėja metano emisija. / Intensyvi gyvulininkystė didina metano išsiskyrimą. • Siekiant išplėsti žemės ūkio paskirties žemių plotus, kertami miškai, dėl to mažiau anglies dioksido sunaudojama fotosintezei ir didėja šiltnamio efektas. 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
4 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skatinti elektromobilių gamybą ir naudojimą. • Kelti aukštus aplinkos apsaugos reikalavimus pramoninei gamybai. • Skatinti alternatyvių energetikos išteklių naudojimą (saulės, vėjo, hidroenergijos, biokuras). 	2 1 0	Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
5 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasaulio vandenyno lygio kilimas. • Ledynų tirpimas. 	3 2 1	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją.

	<ul style="list-style-type: none"> • Susilpnėjusios vandenynų srovės. • Augalų rūšių nykimas. • Gyvūnų rūšių nykimas. • Pietinių augalų ir gyvūnų rūšių migracija į šiaurę. • Ligų pernešėjų pagausėjimas. • Kritulių kiekio kitimas ir pasiskirstymas, dėl to kils potvynių ir sausrų / gaisrų. • Dažnesni ir intensyvesni orų kraštutinumai – karščio bangos, uraganai, tornadai. 	0	Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.
6 *	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sparčiai daugėja gyventojų (didelis natūralusis gyventojų prieaugis) / palyginti su gyventojų skaičiumi, bado alinamuose regionuose pagaminama per mažai žemės ūkio produkcijos. / Mažėja žemės ūkio produktyvumas. • Trūksta lėšų maistui importuoti. / Kylančios maisto saugos problemos. • Silpna ekonomika. / Skurdas. • Primityvus, nenašus žemės ūkis. • Klimato kaita kelia gamtinių nelaimių (sausros) riziką, taip padidinamas maisto trūkumas. • Trūksta vandens išteklių žemei drėkinti. • Didėja nualintų ir nederlingų dirvožemių plotai. • Karinių konfliktų metu sunaikinama žemės ūkio plėtrai reikalinga infrastruktūra. • Vyrauja korupcija. / Maisto produktai neteisingai paskirstomi. 	3 2 1 0	Už teisingai nurodytas tris pozicijas. Už teisingai nurodytas dvi pozicijas. Už teisingai nurodytą vieną poziciją. Klaidingai atsakyta arba neatsakyta.